

Ungdomsmentorer i ambulerende skoleteam

Årsrapport 2023

Skrevet av Ingvild Holt Diallo og Camilla Harlem

The bottom of the page features a decorative graphic consisting of several overlapping geometric shapes. A large light green shape is on the left, with a smaller dark blue triangle on top of it. To the right, a larger dark blue shape overlaps the green one. The background of the bottom section is a solid medium blue.

Sammendrag

I styringsdokumentet til prosjektet «Ungdomsmentorer i ambulerende skoleteam» vil hovedmålet være:

Ungdomsmentorene skal bistå og supplere skolene for å fremme det psykososiale skolemiljøet.

Gjennom prosjektperioden, har det stadig blitt tydeligere hvordan ungdomsmentorene kan bidra best mulig med å fremme det psykososiale skolemiljøet på skolene i Lillestrøm kommune. Og det er å legge til rette for at ungdom, både i grupper og individuelt, blir bevisst sine styrker, og utvikle motstandskraft gjennom arbeid med livsmestringstemaer.

Livsmestringsgrupper i ungdomskolen, er tiltak som supplerer tilbud som allerede finnes i skolene. Livsmestringsgrupper er styrkebasert, og handler om å kunne forstå og å påvirke faktorer som har betydning for mestring av eget liv. Gjennom deltagelse i grupper, bygger elevene tillit og relasjoner til både andre elever, samt ungdomsmentorene, og gjennom mentorenes relasjonsbygging, skapes ofte individuelle oppfølgingssamtaler i ettertid. Disse individuelle støttesamtalene supplerer eventuelt helsesykepleiere, miljøterapeuter og sosiallærere, og gjennom samtaler kartlegges eventuelle hjelpebehov elevene måtte ha.

Støttesamtalene gjennomføres både i skoletiden, og på kveldstid, enten på kontoret til OUT, eller ved hjemmebesøk. Der det er nødvendig, kan ungdomsmentorene ha samtaler med foreldrene. I disse samtalene informerer ungdomsmentorene om kommunens øvrige hjelpeapparat, og tilbyr eleven, eller familien losing over til det øvrige hjelpeapparatet i kommunen der det er nødvendig.

Foruten gjennomføring av livsmestringsgrupper, startet ungdomsmentorene et samarbeid med Idrettsrådet i Lillestrøm kommune, Strømmen IF og rådgiveren ved Bråtejordet skole. Dette samarbeidet resulterte i Aktiv Bråte på Bråtejordet ungdomsskole våren 2023. Aktiv Bråte var tenkt som et etter-skoletilbud til elever ved skolen. Prosjektet ble initiert av Idrettsrådet i samarbeid med ungdomsmentorene, og startet opp høsten 2022.

Ungdomsmentorene har også samarbeidet med ulike deler av Ung i jobb i 2023. Mange ungdommer har et sterkt ønske om hjelp til å komme ut i en deltidsjobb ved siden av skolen. Deltidsjobb er et viktig tiltak inn mot ungdom fra familier med levekårsutfordringer.

Ungdomsmentorene jobber hovedsakelig med enkeltelever, foreldre og grupper av elever, men det er allikevel viktig å se de individuelle utfordringene enkeltpersoner også kan stå i fra et samfunnsperspektiv. Det er store systematiske forskjeller på hvordan ungdom i Norge med ulik sosial bakgrunn har det, og dette er også tydelig i Lillestrøm kommune. Levekårsutfordringer eller fattigdom og marginalisering, preger hverdagen til mange familier ungdomsmentorene er i kontakt med, og det har derfor vært naturlig å ha spesielt fokus på tiltak som møter levekårsutfordringer. Samarbeid med Ung i jobb, gjennomføring av Aktiv Bråte og FLYT er tiltak med spesielt fokus på levekårsutfordringer.

Høsten 2023 startet OUT opp FLYT programmet i Lillestrøm kommune med en gruppe tiende trinns elever fra Kjeller-, Sten-Tærud-, Tæruddalen- og Stav ungdomsskole. Ungdomsmentorene har rollen som prosjektledere for FLYT programmet i Lillestrøm kommune. Flyt er et livsmestringsprogram i regi av Kronprinsparets fond.

Det sosialfaglige arbeidet organiseres forskjellig på de enkelte skolene i Lillestrøm kommune. Skolene har alle sin unike kultur og organisasjon. Ungdomsmentorene har i 2023 jobbet opp mot

seks forskjellige ungdomsskoler samt to barneskoler, og det er informasjon i fra arbeidet på disse skolene det trekkes fram erfaringer fra.

“Jeg har hatt gleden over et tett og svært positivt samarbeid med våre to ungdomsmentorer. Som sosialrådgiver ved Bråtejordet skole har jeg operert som et naturlig kontaktpunkt, og i samarbeid med mentorene funnet oppdrag som skolen har hatt stort utbytte av. Det har vært en glede å ha dette utvidete samarbeidet med en ekstern aktør, og det har bestandig vært lett å få til avtaler og komme til enighet om prioriteringer. Ungdomsmentorene har ved flere anledninger fått jobbe konkret med skolemiljøet, eksempelvis med jentegrupper der det har vært lav tillit. Slikt endringsarbeid tar selvsagt tid og vil ikke alltid bære umiddelbart frukter, men vi ser at det er ting som har festet seg, og vi må gå ut fra at den mer positive stemningen i dag også skyldes dette arbeidet. Det arbeidet jeg personlig og profesjonelt setter aller mest pris på er muligheten de har til å jobbe aktivt med både ungdom og deres familier. Jeg opplever at ungdomsmentorene her innehar en unik rolle i kommunen, og jeg tenker vi bare så vidt har begynt med å se mulighetene her”

(Ørjan Linder Aspelund, sosialrådgiver Bråtejordet ungdomsskole)

Prosjektets gevinst er redusert sårbarhet hos ungdom, gjennom ungdomsmentorene sine tiltak: Individuelle støttesamtaler, livsmestrings- og Flytgrupper, samtaler med foresatte, og losing av ungdom til arbeidspraksis, fritidsaktiviteter eller til det øvrige hjelpeapparatet i Lillestrøm kommune. Prosjektet er med på å øke robustheten, samt redusere sårbarhetsfaktorer hos ungdom, både på individnivå og gruppenivå.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	2
Innholdsfortegnelse	4
Innledning	5
Ung i Lillestrøm kommune	5
Levekårsutfordringer	5
Ensomhet	6
Indikatorer for gevinsten av ungdomsmentorprosjektet	7
Ungdomsmentorenes metodikk og tiltak	8
Styrkebasert perspektiv	8
Individuell oppfølging	8
Grupper	8
Losing videre i hjelpeapparatet	9
Ung i jobb	10
Aktiv Bråte	10
Flyt	11
Oppsummering	11
Litteraturliste	13
Vedlegg rapport Aktiv Bråte	14

Innledning

Lillestrøm kommunes oppvekststrategi har visjonen «Sammen om en god oppvekst» hvor den overordnede målsetting er, «sammen skaper vi en oppvekst preget av trivsel, trygghet og livsmestring gjennom tidlig innsats, samhandling og inkluderende fellesskap».

I 2019 ble det avdekket utfordringer ved deler av skolemiljøet ved enkelte skoler på Strømmen og Skjettenområdet, og Ungdomsmentorene ble opprettet som et tiltak for å bistå skolene med det psykososiale skolemiljøet. Prosjekt Ungdomsmentor i ambulerende skoleteam, er et lavterskel tiltak som i oppstarten av prosjektet, har bistått skoler på Strømmen og Skjetten. Mandatet åpner også for å jobbe opp mot andre skoler som har utfordringer med skolemiljøet også barneskoler, spesielt opp mot 6-7. trinns elever.

Den viktigste leveransen i prosjektet, har vært sosialt arbeid inn i skoler som har behov for ekstra bistand. Metodikken som har blitt benyttet i arbeidet er sosialt arbeid, styrkebasert perspektiv opp mot ungdom, individuell oppfølging, sysselsetting av ungdom med både jobb og aktiviteter, samt metodikken i Flyprogrammet. I tillegg har ungdomsmentorene jobbet med enkeltelever, foreldre, samt jente og guttegrupper med fokus på livsmestringstemaer. Ungdomsmentorene har også jobbet tverrfaglig og arenafleksibelt. På samme måte som det ordinære OUT teamet, har ungdomsmentorene hatt mål om å løse sårbare ungdommer inn i det kommunale hjelpeapparatet.

Gjennom ungdomsmentorene sine tiltak: «Individuelle støttesamtaler, livsmestrings- og Flytgrupper, samtaler med foresatte, og losing av ungdom til arbeidspraksis, fritidsaktiviteter eller til det øvrige hjelpeapparatet i Lillestrøm kommune», vil gevinsten med prosjektet være med på å øke robustheten, samt redusere sårbarhetsfaktorer hos ungdom, både på individnivå og gruppenivå.

Ungdomsmentorene er finansiert av fondsmidler fra skolen, og prosjektperioden varer fram til 20.06.24. Dette er årsrapport for året 2023.

Ung i Lillestrøm kommune

Ungdataundersøkelsen gjennomføres av velferdsforskningsinstituttet NOVA i samarbeid med Kompetansesenter Rus (KORUS), og er lokale barne- og ungdomsundersøkelser der skoleelever fra 5.-7. trinn, ungdomsskolen og videregående skole over hele landet svarer på spørsmål om hvordan de unge har det, og hva de gjør på fritiden.

Ungdata-undersøkelsen ble gjennomført for første gang i nye Lillestrøm kommune våren 2022. Tallene for Lillestrøm ligger tett opp mot nasjonale tall, og følger i stor grad de nasjonale trendene. Ungdatatallene viser at det store flertallet av barn og unge i Lillestrøm kommune, opplever trivsel og trygghet på skolen og sine nærmiljøer. Likevel er det en økning i antall ungdom som svarer at de opplever skoleveien og nærmiljøet som utrygt. Denne utryggheten gjelder spesielt i Lillestrøm by og på Strømmen. Det er også en økning fra 10 til 15% av ungdom på ungdomskolenivå, som har misbrukt alkohol en eller flere ganger det siste året. Det er også en økning fra 3 til 6% som har prøvd Cannabis det siste året. Det er også bekymringsfulle tall for seksuell trakassering. 19 % av elevene på videregående skole svarer at de har blitt befølt på en seksuell måte mot sin vilje, og 13% av ungdomsskoleelevene svarer det samme (Sammen om en god oppvekst 2023 side 12 og 13)

Levekårsutfordringer

Levekårsundersøkelsen for Lillestrøm kommune fra 2020, er et resultat av et arbeid som iverksatt før de tre tidligere kommunene Skedsmo, Fet og Sørum ble slått sammen 1. januar 2020. Formålet var å bidra til å øke kunnskap om eventuelle geografiske forskjeller i levekår i den nye storkommunen.

Undersøkelsen viser at storkommunen som helhet kommer godt ut, sammenlignet med nabokommuner og landet for øvrig, men at det er områder i kommunen med en opphopning av levekårsutfordringer. Dette gjelder særlig for deler av Strømmen, Skedsmokorset øst, Fetsund og Åkrene (Sammen om en god oppvekst 2023 s.11)

Ungdomsmentorene opplever gjennom sin arbeidshverdag at det er stor forskjell på de sosioøkonomiske forskjellene ungdom i Lillestrøm kommune vokser opp under. Og dette har stor betydning for ungdommens hverdagsliv. Dette oppsummerer Gustavsén veldig godt i boken "Livet bak tallene":

"Ungdata undersøkelser viser at ungdom som rapporterer om dårlig råd i hjemmet, rapporterer også at de har et mer problematisk forhold til foreldre og venner, de trives dårligere på skolen, de har oftere fysiske og psykiske helseplager. De er også mer utsatt for mobbing, de er mer pessimistiske med tanke på fremtiden og deltar sjeldnere på fritidsaktiviteter" (Gustavsén 2023 s. 46).

Tall fra SSB viste i 2020 at det var over 500 000 personer i Norge som lever i fattigdom målt med EU sin målemetode som også benyttes i Norge. I denne gruppen er det mange barn og unge. Ifølge Gustavsén er følgende grupper overrepresentert i gruppen med lavinntekt i Norge:

- Småbarnsfamilier
- Enslige forsørgere
- Barnerike familier
- Aleneboende
- Personer/ familier med innvandrerbakgrunn
- Sosialhjelpsmottakere
- Minstepensjonister og andre trygde –og stønadsmottakere

Gustavsén skriver videre at;

"Av de barna som bor i husholdninger med vedvarende lav inntekt, er nærmere seks av ti fra innvandrerfamilier. Barn med innvandrerbakgrunn er dermed sterkt overrepresentert i lavinntektsgruppen" (Gustavsén 2023 s. 35).

Kjell Underlid skriver i Fattigdommens psykologi om hverdagen til voksne stønadsmottakere som er preget av mange stressfaktorer som utrygghet, tap av selvstendighet, nedsatt mestringsfølelse og en følelse av å bli sett ned på. Dette kan beskrives som levekårsstress og påvirker hele familier sin kapasitet.

Mange foresatte ungdomsmentorene er i kontakt med, forteller at de ønsker at ungdommene sine skal ha positive fritidsaktiviteter, men at familien ikke har økonomi eller mulighet å følge opp dette. Tiltakene til ungdomsmentorene har blant annet fokus på å møte disse levekårsutfordringene gjennom å informere om økonomiske støtteordninger, samt eksisterende gratis fritidstilbud i Lillestrøm kommune. Det er ofte behov for å hjelpe og veilede ungdommer og foreldre med å søke og benytte seg av tilbud Lillestrøm kommune har.

Ensomhet

Å ha venner i ungdomstiden er viktig for å utvikle en trygg identitet og selvbylde. Det er i samspillet med andre at man øver på sosial kompetanse.

Ungdata tall i fra den nasjonal Ung data rapporten viser at de aller fleste ungdommer har venner, men at det er bekymringsfullt at hver tiende ungdom i Norge mangler en venn som de stoler på og kan snakke fortrolig med (Bakken 2022).

Opplevd avvisning i form av mobbing, rasisme, fattigdom eller omsorgssvikt kan føre til en kronisk følelse av ensomhet. Ungdomsmentorene møter ofte ungdom som uttrykker at de stadig blir avvist, men at de greier seg alene. Det er skamfullt å oppleve ensomhet. Ungdom som har ulike erfaringer med å ha en opplevelse av å ikke høre til, har et sterkt behov for å oppleve å bli inkludert i et felleskap.

Østby (2023) beskriver ensomhet på følgende måte i boken "Kart over ensomheten";

"Ensomhet er driften som oppstår idet man blir redd for å miste felleskapet sitt, den er knyttet til frykten for utstøtelse" (Østby 2023 s. 15-16)

Å være knyttet til andre mennesker er et fundamentalt menneskelig behov. Og ensomhet setter i gang akutte stressreaksjoner i kroppen på samme måte som hvis vi opplever å være i fare (Østby 2023).

"Før var sønnen min bare hjemme med pc og mobil, alltid alene. Jeg var bekymret, men fikk han ikke ut. Jeg prøvde med svømmehall og andre ting. Han var redd for andre og stolte ikke på noen. Så fikk vi kontakt med dere, og han har fått aktiviteter og venner, og jeg ser at han har det bedre og bedre."

(Far til gutt 15 år som deltar i FLYT programmet)

Indikatorer for gevinsten av ungdomsmentorprosjektet

Prosjektets resultater vises gjennom indikatorene for gjennomførte oppgaver.

Statistikk fra året 2023.

Indikatorer for gevinstrealisering	Antall
Gjennomførte livsmestringsgrupper (ikke Flytgrupper)	83
Gjennomførte Aktiv Bråte	14
Antall ungdomsdeltakelse på livsmestringsgrupper	779
Antall ungdomsdeltakelse Aktiv Bråte	145
Antall gjennomførte individuelle samtaler	158
Antall uformelle samtaler med elever på skolene	903
Antall samtaler, råd og veiledning foreldre	55
Antall samarbeid/LOS med andre instanser	39
Antall ungdomsdeltakelse på FLYT grupper	98

Kilde: Tallene er hentet fra fagsystemet SOMA

Ungdomsmentorenes metodikk og tiltak

Styrkebasert perspektiv

Ungdomsmentorprosjektet bygger på forebyggende, helsefremmende og styrkebaserte perspektiver. Målet er å bygge styrke og robusthet hos enkeltindivid og grupper av ungdom.

Begrepet salutogenese ble innført av Aaron Antonovsky, professor i sosiologi, og betyr helse i sin opprinnelse. Innenfor dette perspektivet spør man seg hvilke faktorer som skaper helse, og hvilke faktorer som gjør at noen mennesker holder seg friske til tross for store påkjenninger i livet. Antonovsky sin forskning viser at det gir økt motstandskraft og har positiv effekt på helsen at man opplever livet som forståelig, håndterbart og meningsfullt. For at man skal oppleve at livet er håndterbart, har man behov for makt til å påvirke sin situasjon. Empowerment er derfor et viktig element i det forebyggende, helsefremmende og styrkebaserte arbeidet (Antonovsky 2012)

Tiltakene til ungdomsmentorene har styrkefokus, og styrkebaserte tilnærminger har sin bakgrunn i positiv psykologi. Det handler om å finne styrke i enkeltmennesker, frigjøring av potensialet i menneskesinnet og kunnskap om temaene i livet som kan tjene som buffere mot psykisk uhelse (Brudal 2006 s.10). Hva skjer når vi setter søkelys på våre styrker framfor våre svakheter? Ungdomsmentorene er opptatt av å spørre om hva som er viktig for deg, istedenfor å spørre om hva det feiler deg. Målet med ungdomsmentorene sine tiltak med refleksjon og samtaler om livsmestringstemaer, er å legge til rette for at ungdommene utvikler økt grad av selvforståelse, tro på egne ressurser, og at ungdommene opplever felleskap og støtte i gruppa de er en deltager av.

Individuell oppfølging

Ungdomsmentorene tilbyr individuelle kartlegging- og støttesamtaler. De aller fleste samtaler handler om normale ungdomsutfordringer, og ungdommene har behov for litt støtte og veiledning i en periode. Noen ungdommer viser tegn til mer dyptgående problematikk, og da motiverer vi til å koble på foreldre og det øvrige hjelpeapparatet i Lillestrøm kommune.

Grupper

Gruppe som metode har blitt brukt i sosialt arbeid og av ulike hjelpeinstanser i mange år. Deltagelse i en gruppe innebærer at deltagerne kan dele erfaringer, opplevelser og reflektere sammen. Dette kan bidra til en følelse av felleskap (Tveiten 2013 s122).

Ungdomsmentorene har gjennomført livsmestringsgrupper på bestilling fra skolene. I rekrutteringen av ungdom til grupper, har vi samarbeidet tett med miljøterapeuter og sosiallærere på de ulike skolene. I samtale med sårbar og risikoutsatt ungdom, har mange fortalt ungdomsmentorene at de ikke passer inn, eller mestrer andre tilbud som lokalmiljøet tilbyr. Mangel på inkludering er en risikofaktor for negativ utvikling, og ungdomsgrupper kan her bli en arena som spiller en viktig rolle for å motvirke utenforskap. I arbeidet med grupper spør vi ungdommen; hvilke temaer vil dere snakke om? Hva er viktig for dere? Dette skaper utgangspunktet for de ulike gruppene ungdomsmentorene arrangerer.

Ungdomsmentorene, har gjennom arbeid med flere grupper erfart hvordan ungdommer i starten av en gruppe kan være veldig tilbaketrukkne og lukket. Noen har gjemt seg bak en bøff eller inni en hettegenser. Adferden til enkelte ungdommer kan endre seg gjennom prosessen med gruppa, fra å være å provosere eller ikke delta, til å dele tanker og holdninger knyttet til temaer de selv har vist interesse for. Der det er nødvendig, følges ungdommene individuelt opp i ettertid.

Gjennom å jobbe med ulike livsmestringstemaer ønsker ungdomsmentorene å legge til rette for felleskap, og styrke medlemmene i gruppa ved å gi den enkelte kunnskap og verktøy som kan være nyttige videre i livet. I gruppene har det blitt jobbet med temaer som ungdommen selv er opptatt av. Temaer som går igjen er stress, rus, gruppepress, seksualitet og grenser, vennskap, konflikter, mobbing og utenforskap, sosiale medier, følelser, selvtillit og selvfølelse. Ved å bruke samtale, refleksjonsoppgaver og kreative metoder og øvelser ønsker ungdomsmentorene å stimulere til refleksjon, deltakelse og engasjement i gruppa. Meningen med de ulike øvelsene/metodene er å vekke engasjement og styrke selvfølelsen, vise respekt og få tilgang til egen kraft. Ungdomsmentorene jobber også mye med å normalisere ungdomstiden, og at det er normalt å oppleve perioder i livet med vanskeligheter, ubehagelige følelser og utfordringer.

*“En gruppe har potensial til å fungere som et system for gjensidig hjelp mellom medlemmene”
(Shulman 2006 s.23)*

Ungdomsmentorene har gjennomført både rene jente og guttegrupper, samt blandede grupper. Disse gruppene har vi erfart som et godt forebyggende tiltak som styrker ungdommen, og som også har vist seg å fange opp ungdommer i risikozonen. Gruppene kan være forebyggende, men også vist seg å være avdekkende. Ungdomsmentorene ser at gruppene er en god måte for oss å bygge tillitt og relasjon til ungdommer, og vi har i etterkant av gruppene erfart at ungdommer ønsker individuelle samtaler og videre oppfølging.

Skolene har også rekruttert inn ungdom de har vært bekymret for til egne grupper. Det kan være stille og innadvendte ungdommer, eller de som utagerer og skaper uro, eller de man er bekymret for på andre måter. Ungdomsmentorene har også jobbet med jentemiljøet i klasser, både i etterkant av konkrete episoder, samt forebyggende for å styrke det generelle jentemiljøet i enkelte klasser.

“Veldig godt samarbeid med ungdomsmentorene. Fleksible, samarbeidsvillige. Ungdomsmentorene har hatt jentegrupper over lang tid. Vi opplever at dette har stor betydning for det psykososiale miljøet. Vi er også svært positive til at dere også kan bidra med veiledning av både lærere og foresatte”

(Kenneth Berg Kjærstad, Rektor på Østersund ungdomsskole)

Losing videre i hjelpeapparatet

Mange ungdommer ønsker å bruke fritiden sin mer positivt, få seg en deltidsjobb eller å komme inn i en ny organisert fritidsaktivitet. Når samtalene handler om behovet for å starte på en organisert fritidsaktivitet, loser vi gjerne ungdommen videre til Aktivitetsguiden under Lillestrøm Idrettsråd, som er med på å hjelpe barn og unge inn i en organisert fritidsaktivitet. Arbeidet med å løse ungdom tar tid. Og det tar tid å bygge relasjon, tillit og det tar ofte tid å motivere ungdom for å komme over i positiv aktivitet eller videre i hjelpeapparatet.

Ungdomsmentorene har også god oversikt over gratis og rimelige lavterskeltilbud med Drop in organisering i Lillestrøm kommune. Det er mye aktivitet knyttet til det nye biblioteket i Lillestrøm. Hver tirsdag er det et tilbud som kalles ung tirsdag, der ungdom som er interessert i gaming og film kan bruke tid. Nitja Ung er et tilbud på Nitja kunstsenter for ungdom som ønsker å jobbe med ulike kreative workshop, og Villa Cara er en kommunal møteplass for ungdom som ønsker å produsere musikk og film. Disse tre tilbudene ligger midt i Lillestrøm sentrum. I tillegg har Røde Kors ungdom et tilbud i Røde Kors huset hvor man har aktiviteter av og for ungdom med fokus på felleskap. Ungdomsmentorene ser at for mange ungdommer kan det være vanskelig å komme inn i en ny organisert aktivitet i 14-15 års alder, og at ovennevnte tilbud ofte blir viktig for mange.

I samtale med ungdommer og foreldre der vi samarbeider om å hjelpe ungdommer over i fritidsaktivitet, erfarer vi ofte at familiene strever økonomisk. Aktivitetskortet er et godt tiltak for å få ungdommer over i positiv aktivitet, men det følger så mye annet enn bare medlemskontingent med for å komme over i positiv aktivitet. Ungdomsmentorene opplever at familier heller ikke har råd til treningsutstyr, deltagelse på cup, bussbilletter, kjøring og henting osv. Ungdomsmentorene er også i kontakt med mange familier som tidligere har mottatt aktivitetskortet, men som av ulike årsaker ikke har benyttet seg av dette.

Vi opplever at mange foreldre er positive og ønsker sterkt at barna skal komme inn i en positiv aktivitet, men av ulike årsaker ikke klarer å følge opp i praksis. En av årsakene vi har erfart, er at foreldre opplever en sterk grad av levekårsstress.

Ung i jobb

Ungdomsmentorene er i kontakt med mange ungdommer som ønsker samtale om jobb og hjelp til å skrive cv og søknad. Og her har vi mulighet til å gi råd og veiledning, samt lose ungdommene videre inn til NAV ung i jobb sitt Drop-in prosjekt på Lillestrøm bibliotek. Andre ungdom har vi funnet arbeidsgivere til selv, og fulgt opp arbeidsforholdet og kontakten med arbeidsgiveren. Andre igjen får oppfølging via Ung i jobb- kultur.

I samarbeid med Ung i jobb har ungdomsmentorene hatt ungdommer ute i arbeidspraksis. Her har det vært tett oppfølging av ungdommene og veiledning i forhold til normer i arbeidslivet, hjelp med timelister og støtte - og motivasjonssamtaler. Denne del av oppfølgingen tar en del tid og ressurser. Ungdommer forteller at de har oppdaget nye styrker og mestringsfølelse, både under søknadsprosessen og med arbeidserfaringen. Det er kjent at deltidsjobb er et effektivt tiltak for å redusere sårbarhet hos risikoutsatt ungdom.

“Vet ikke helt hvordan jeg skal si det, men jeg ble tatt imot veldig godt av dere. Jeg fikk bra veiledning ut i arbeidslivet. Jobben betydde jo en del for meg da, siden det var min første jobb, og første gang jeg var i arbeidslivet, men det gikk kjempebra siden jeg hadde deg som en “støttekontakt”

(Gutt 15 år om samarbeidet med ungdomsmentorene og arbeidspraksis)

Aktiv Bråte

Aktiv Bråte ble initiert av Idrettsrådet og ungdomsmentorene. Senere i prosjektet ble Bråtejordet skole sin rådgiver og Strømmen IF koblet inn. Aktiv Bråte ble i skoleåret 2022/2023 gjennomført etter skoletid ukentlig på onsdager med aktivitet, samtaler og gratis mat. Ungdomsmentorene og skolekontaktene fra OUT har driftet Aktiv Bråte sammen med Strømmen IF og Idrettsrådet skoleåret 22/23. Ungdomsmentorene sin rolle har vært å bidra med tilstedeværelse, samtaler og aktiviteter. Gjennom Aktiv Bråte har ungdomsmentorene kommet i kontakt med mange ungdommer som har hatt stort behov for voksenkontakt og positiv aktivitet på fritiden. Målet har vært at skolen skulle ta større eierskap til Aktiv Bråte, og drive prosjektet videre. I løpet av høsten ble det klart at Bråtejordet ønsket å flytte Aktiv Bråte over til tirsdager, da dette passet bedre med hensyn til skolens ressurser, noe som i praksis utelukket et videre samarbeid med ungdomsmentorer og skolekontakter fra OUT, da OUT har fast møtetid tirsdager. Skolen var da klar for å overta prosjektet i samarbeid med skolens egne miljøarbeidere og Strømmen IF. Se vedlegg: Aktiv Bråte.

Flyt

I samarbeid med OUT sin leder, har også ungdomsmentorene prosjektlederrollen i livsmestrings programmet FLYT. Dette er et prosjekt som er utarbeidet av Kronprinsparets Fond og ble iverksett i Lillestrøm kommune for første gang skoleåret 2023/2024.

Her blir 10. trinns elever rekruttert åpent inn til Flyt programmet. Programmet og oppfølging varer et helt år, med oppstart og avslutning på høsten. Flyt programmet består av en god blanding av aktiviteter og arbeid med livsmestringstemaer i gruppe. Gruppen med 10.trinns elever møtes ukentlig i ti uker på høsten, mens på våren går man over til månedssamlinger fram til oppstart på videregående skole. Flyt skal bidra til at ungdommene mestrer og gjennomfører videregående opplæring gjennom å styrke deres livsmestringsferdigheter. Flyt er et tilbud til unge som vil bruke noe av fritiden til å forberede framtiden. Flytprogrammet kjennetegnes ved at vi skal hjelpe ungdommer å oppdage egne og andres styrker gjennom en rekke styrkebaserte øvelser (Rognestad og Bjørnset 2021).

I Lillestrøm kommune ble elever rekruttert fra Kjeller-, Sten-Tærud-, Tæruddalen- og Stav ungdomsskole. 4 av OUT sine utekontakter stiller som Flytledere, og gruppen består av ca. 20 elever, og er en god blanding av elever med hensyn til bakgrunn, interesser, styrker og sårbarhet. Ungdommen i Flyt har denne høsten gjennomført en helgesamling og ni ukesamlinger. Ukesamlingene holdes i ungdommenes nærmiljø, på ungdomsklubben Villa Tærud. Møtene på Villa Tærud avholdes rett etter skoletid på onsdager, og starter alltid med et måltid som flytlederne spiser sammen med ungdommen. Deretter jobber gruppa med ulike livsmestringsferdigheter. Noen av møtene har blitt avsluttet med en aktivitet, og flere av ungdommene har valgt å bli igjen på Villa Tærud og vært på ungdomsklubben som har åpent samme kveld.

Oppsummering

I årsrapporten for prosjektet ungdomsmentorer i ambulerende ungdomsteam har vi oppsummert leveransene prosjektet har levert i 2023. Ungdomsmentorene har fått bestilling fra ulike skoler og levert sosialt arbeid i form av gruppetilbud, støttesamtaler og oppfølging av enkeltungdom. Ungdomsmentorene har jobbet arenafleksibelt, helhetlig og tverrfaglig. Foreldre har blitt koblet på der det har vært behov, og ungdom har blitt loset videre i hjelpeapparatet der det vært behov for det.

Ungdomsmentorene har opplevd høy grad av levekårsutfordringer i mange familier vi har hatt kontakt med, og har blitt særlig oppmerksom på tiltak rettet mot barnefattigdom, men opplever at denne hjelpen ofte ikke er nok. Det er mange gode tiltak i kommunen som er lite kjent og som oppleves som lite tilgjengelig for mange av familiene ungdomsmentorene har vært i kontakt med.

Det å vokse opp i fattige familier påvirker barn og unge negativt på alle områder i livet, og det er behov for økonomiske ytelser som gir bedre levekår til fattige familier, for å forhindre psykisk uhelse og opplevelse av utenforskap hos ungdommen.

Ungdomsmentorene har erfart at kultur for åpenhet og inkludering av ekstern bistand, godt samarbeid med miljøterapeuter, sosiallærere og andre lærere som helt avgjørende for å kunne bistå skolene med det psykososiale skolemiljøet. Livsmestringsgrupper i skoletiden, gir ungdom en mulighet til å reflektere over og trene på sosiale ferdigheter.

“Vi er så heldige på Østersund ungdomsskole at vi kan samarbeide tett med Ingvild og Camilla fra OUT. Vi har samarbeidet fra våren 2023 og Camilla og Ingvild har hatt flere jentegrupper, med stor suksess. På gruppene har de jobbet med ulike

temaer som opptar ungdommen, for eksempel identitet, seksualitet og vennskap. Vi opplever at jentene har blitt mer bevisste på sin egen rolle i skolemiljøet etter disse samtalene/gruppene. Ingvild og Camilla er fleksible og strekker seg langt for å samarbeide med skolen. De har også individuelle samtaler. I samarbeidet med OUT, har de også tilbudt lærere veiledning. De kan også tilby foreldreveiledning. Samarbeidet med OUT har kun vært positivt for Østersund ungdomsskole”

(Agnete Flinterud Skaarer, miljøterapeut ved Østersund Ungdomsskole)

Samfunnet og media er generelt preget av fokus på hva som ikke fungerer med dagens ungdomsgenerasjon. Ungdomsmentorene tenker det er et klart behov for å normalisere mange ungdomsutfordringer, samt hjelpe ungdommene til å finne styrker hos seg selv og andre, og å trene på å tåle livets opp og nedturer. Noen ungdommer opplever flere livsbelastninger, har mer omfattende utfordringer, og har behov for tverrfaglig og langsiktig hjelp. Ungdomsmentorprosjektets gevinst er redusert sårbarhet igjennom ungdomsmentorene sine tiltak som er beskrevet i rapporten.

Vedlegg: Rapport Aktiv Bråte

Litteraturliste

Antonovsky A. (2012) Helsens mysterium- den salutogene modellen. Gyldendal akademiske

Bakken A. (2022) Ungdata 2022- nasjonale resultater. Nova rapport 5/22 Oslo: NOVA; 2022

Brudal, L. (2006) Positiv psykologi. Fagbokforlaget

Gustavsen, K. (2023). Livet bak tallene. Dårlige levekår og fattigdom i barnefamilier sett innenfra og hva vi kan gjøre med det. Fagbokforlag

Rognestad, J.& Bjørnset. (2021) Unge i Flyt. Om et livsmestringsprogram for ungdom på 10. trinn. Nova rapport 4/21 Oslo: NOVA; 2021.

Shulman, L. Kunsten å hjelpe- mennesker i samhandling med systemer (2005) Gyldendal Akademisk

Tveiten, S. (2013) Veildning mer enn ord. Fagbokforlaget

Underlid, K. (2005) Fattigdommens psykologi. Samlaget

Østby, H. (2023) Kart over ensomheten. Om vår ustoppelig trang til felleskap og hva som driver oss fra hverandre. Cappelen Dam

En kartlegging av ungdomsmiljøet i tilknytning til Lillestrøm stasjon og Strømmen storsenter. Hurtig kartlegging og handling (HKH) i lillestrøm kommune 2023

<https://www.lillestrom.kommune.no/natur-kultur-og-fritid/barne-og-ungdomsaktiviteter/kartlegging-av-ungdomsmiljoet-ved-lillestrom-stasjon-og-strommen-storsenter/>

Sammen om god oppvekst. Handlingsplan for rus-og kriminalitetsforebyggende arbeid i Lillestrøm kommune skoleåret 2023 -2024:

<https://www.lillestrom.kommune.no/natur-kultur-og-fritid/barne-og-ungdomsaktiviteter/handlingsplan-for-rus--og-kriminalitetsforebyggende-arbeid>

Ungdata 2022 Lillestrøm kommune

https://www.ungdata.no/wp-content/uploads/reports/Viken_Lillestrom_2022_Ungdomsskolen_Kommune.pdf

RAPPORT

OPPSUMMERING «AKTIV BRÅTE»

Skoleåret 2022/2023

TANKER/IDEER «AKTIV BRÅTE»

Skoleåret 2023/2024

INNLEDNING

I rapporten – oppsummeringen er det en gjennomgang av erfaringer fra skoleåret 2022/2023 med noen tanker/ideer hvis det blir aktuelt å videreføre «Aktiv Bråte» for skoleåret 2023/2024.

«Aktiv Bråte» sin målsetting har vært gjennom aktiviteter å bidra til økt fellesskap, trivsel og trygghet ved Bråtejordet skole både på og etter skolen. Aktivitetene skal være for alle - mestring og respekt for hverandre - skal være viktige elementer. Elevene ved skolen skal være sentrale i utvelgelsen av aktivitetene og etter hvert delta i gjennomføringen av aktivitetene.

Følgende har vært involvert i «Aktiv Bråte»:

- Lillestrøm idrettsråd (prosjektansvarlig)
- OUT
- Akershus fotballkrets
- Strømmen IF
- Bråtejordet skole v/Are Nerem

I tillegg har også følgende bidratt:

- Representanter fra FAU
- Elevrådet
- UNIFY

OPPSTARTEN - SLIK BEGYNTE DET

På ettermiddagen 2022 tok Oppsøkende ungdomsteam (OUT) ved Camilla og Ingvild kontakt med Arne som på det tidspunkt var prosjektansvarlig for «Aktivitetsguiden» i regi av Lillestrøm idrettsråd. De vil gjerne drøfte muligheten for om idretten kunne bistå med aktiviteter ved Bråtejordet skole etter skoletid – noe Arne var positiv til. Det ble gjennomført flere møter/samtaler utover våren i 2022.

I begynnelsen av mai ble det gjennomført et møte med rektor ved Bråtejordet skole og hennes stab hvor vi presenterte et forslag til aktiviteter etter skoletid – med oppstart fra skoleåret 2022/2023. Tilbakemeldingen fra rektor og hennes stab var positive.

Ved oppstarten av skoleåret 2022/2023 ble Are vår kontaktperson ved Bråtejordet skole. Han hadde erfaringer med samarbeid mellom skole og idretten fra Lillehammer.

15. september 2022 hadde vi en presentasjon for FAU - **se vedlegg. Denne ble meget positivt mottatt.**

EN TREG OPPSTART

Skolestreiken høsten 2022 gjorde at det tok noe tid før vi kom i gang. Etter at streiken ble det gjennomført en presentasjon for Elevrådet ved skolen 24. oktober 2022 som ble godt mottatt. Det ble samtidig bedt om innspill på aktiviteter – E-Sport/gaming sammen med «åpen hall» var de aktivitetene som det var størst interesse for. På et møte 26. oktober 2022 fikk prosjektet sitt navn – det ble «Aktiv Bråte».

Etter et par utsettelse ble onsdag 23. november 2023 oppstarten av «Aktiv Bråte» med følgende aktiviteter:

- Åpen hall - hjørnefotball
- E-Sport (Utstyr lånt av Fet IL)
- Dans
- Sjakk
- Yoga

Aktivitetene ble gjennomført med bistand fra Akershus fotballkrets, Diamond Dance og OUT med i underkant av 40 elever.

«Aktiv Bråte» ble gjennomført 4 onsdager før jul med mellom 30 – 35 deltakere hver gang. Siste skoledag før juleferien – ble elevene møtt med varm saft og pepperkake ved skolestart – noe som ble meget godt mottatt.

UTFORDRENDE ETTER JUL

Flere uheldige episoder ved oppstarten etter juleferien som medførte at Bråtejordet skole ble stengt i 2 dager. Dette medførte at «Aktiv Bråte» ikke kom i gang før i helt i begynnelsen av februar.

Aktivitetene når var følgende:

- Åpen hall
- E-Sport
- Sjakk
- Åpent bibliotek

Oppslutningen nå var redusert til 15 – 20 deltakere – med best oppslutning på Åpen hall. Etter vinterferien var deltakelsen redusert vesentlig – med unntak av Åpen hall som hadde mellom 10 – 15 deltakere.

Fra midten av januar – etter at skolen var stengt i 2 dager – inngikk Lillestrøm kommune en avtale med UNIFY som stilte med et antall miljøarbeidere for å styrke miljøet mellom elevene. De skulle også gjennomføre aktiviteter både i skoletiden og etter.

Etter at UNIFY kom inn i skolen gikk antall deltakere på «Aktiv Bråte» på onsdager sterkt ned - hvor det et par ganger var nede i 10 deltakere. Hva som var årsaken til at antall deltakere var redusert er nok flere, men det at UNIFY kom inn og satte i gang med aktiviteter hvor noen av disse var de samme som «Aktiv Bråte» hadde på onsdager kan være det som medførte at antallet deltakere ble redusert.

Etter initiativ fra «Aktive Bråte»-gruppa ble derfor gjennomført et møte mellom rektor, UNIFY og «Aktiv Bråte» i midten av mars hvor det ble enighet om å samarbeide om aktiviteter – ikke legge aktiviteter på samme tidspunkt. Likeledes ble man enig om å informere/bistå ved hverandres aktiviteter.

«Aktiv Bråte» besluttet i midten av mars og redusere sine aktiviteter på onsdager til Åpen hall, noe som viste seg å være en riktig beslutning. Antall deltakere var på meste oppe i underkant av 40 deltakere. Aktivitetene ble organisert av fra Strømmen IF v/ Mustapha som på dette tidspunktet hadde blitt en del av «Aktiv Bråte». UNIFY deltok også i gjennomføringen av aktivitetene på dette tidspunktet og gjorde en innsats med å få motivert elevene til å delta.

På FAU-møtet 21. mars orienterte vi om status for «Aktiv Bråte» - se vedlagte presentasjon.

Fra begynnelsen av mai går deltakelsen ned – med unntak av onsdagene - 10. mai og 31. mai da det ble annonsert at det ble grilling av pølser. 31. mai deltok 2 fotballspillere fra Strømmen IF som fortalte om hvordan de hadde det som ungdom og hvilke spilleregler som de har for å ha et godt fungerende lag – her deltok i underkant av 30 8. og 9. klassinger.

SKAL VI FORTSETTE?

Det har ved flere anledninger blitt diskutert/snakket om vi skal fortsette med «Aktiv Bråte» og da nå for skoleåret 2023/2024. Etter at Are som var skolens representant inn i «Aktiv Bråte» trakk seg ut gjorde denne nok en gang ble et tema.

For at «Aktiv Bråte» skal kunne lykkes i å bidra til å bedre miljøet ved skolen - så må skolens ledelse også være en aktiv bidragsyter. Helt siden oppstarten har vi følt oss som et «fremmedelement». Are som skolens representant i «Aktiv Bråte» gjorde en meget god jobb i den tiden han var med når det gjelder den praktiske gjennomføringen.

En forutsetning for at «Aktiv Bråte» skal fortsette i skoleåret 2023/2024 så må skolens ledelse være en aktiv deltaker i prosjektet ved f.eks. motivering/informering til ansatte og elever om prosjektet. Likeledes et tettere samarbeid med miljøteamet ved skolen.

TANKER/IDEER FOR SKOLEÅRET 2023/2024

Dersom en skal fortsette «Aktiv Bråte» i skoleåret 2023/2024 må det etableres en samarbeidsavtale mellom Bråtejordet skole og «Aktiv Bråte» som beskriver forventninger fra skolen til «Aktiv Bråte» og «Aktiv Bråte» sine forventninger til skolen. En eventuell avtale bør undertegnes før skolestart.

I løpet av de 2 første ukene etter skolestart rekrutteres 10 – 12 elever som skal få opplæring som Aktivitetsledere – som rekrutteres i all vesentlighet fra 10 trinn (2 – 3 fra 9 trinn). Disse skal deretter på et helgekurs i regi av Viken idrettskrets – **se vedlegg 3**. Utgiftene til kurset dekkes av «Aktiv Bråte».

Etter at kurset er gjennomført så forventes det at de nyutdannede aktivitetslederne deltar i planleggingen og gjennomføringen av aktiviteter i skoletida, dette i samarbeid med skoles miljøteam.

Det vil også være aktuelt med aktiviteter etter skolen – planlegging og gjennomføring av disse aktivitetene gjøres i samarbeid med «Aktiv Bråte». Dette kan også være aktuelt at aktivitetslederne også planlegger og gjennomføring av aktiviteter i regi av Strømmen IF eller andre idrettslag. Når aktivitetslederne er med på aktiviteter utenom skoletida så bør det søkes om at disse blir timebetalt.

Aktivitetslederne bør få sin egen «profilbekledning» som er merket med «Aktivitetsledere» og «Aktiv Bråte» som bør søkes sponset.

Vedlegg består av:

1. Presentasjon møte FAU 15. september 2022
2. Presentasjon møte FAU 21. mars 2023
3. Viken idrettskrets – invitasjon til kurs

